

Sygn. akt III U 222/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2016 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy B. T.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników

na skutek odwołania B. T.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 28 kwietnia 2015 r. **nr** (...)411- (...)

o d d a l a odwołanie.

Sygn. akt III U 222/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 15 kwietnia 2016 r.

Decyzją z dnia 28 kwietnia 2015 r. znak: (...)411- (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego orzekł odpowiedzialność wnioskodawcy B. T. za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników Pani K. T. za okres od 2 kw. 2002 r. do 2 kw. 2010 r. w kwocie łącznej 14.767,30 zł, w tym odsetki za zwłokę w kwocie 6.744 zł.

W podstawie prawnej decyzji powołano art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.), art. 97 § 1, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1 i 2, art. 100 § 1 i art. 101 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 749 ze zm.) oraz art. 1030 i 1031 § 1 k.c.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zmarła w dniu 28 kwietnia 2013 r. K. T. pozostawiła dług z tytułu nieopłaconych na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 2 kw. 2002 r. do 2 kw. 2010 r., który odziedziczył wnioskodawca. Równocześnie podano, że na koncie zmarłej figuruje także zadłużenie, które uległo przedawnieniu za okres od 1 kw. 1992 r. do 1 kw. 2002 r., a które zostało zabezpieczone na hipotecę gospodarstwa w łącznej kwocie 17.410,79 zł. Zaznaczono przy tym, iż wygaśnięcie hipoteki może nastąpić dopiero po całkowitej spłacie należności.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 1 czerwca 2015 r. pełnomocnik wnioskodawcy B. T., podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia.

W uzasadnieniu odwołania wskazano, iż z uwagi na 10-letni okres przedawnienia, liczony od daty wymagalności roszczenia do dnia wszczęcia postępowania, roszczenie uległo przedawnieniu, w szczególności za okres od 2 kw. 2002 r. do 2 kw. 2005 r.

Nadto podniesiono, że organ wydając decyzję dopuścił się naruszenia prawa materialnego poprzez błędną interpretację art. 41b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 27 ustawy deregulacyjnej i jego zastosowanie w sprawie z pominięciem przepisów przejściowych wprowadzających powołany przepis, zastrzegających, iż przepis ten ma zastosowanie do należności nieprzedawnionych w chwili jego wejścia w życie. Podkreślono także, że jeśli składki stały się wymagalne przed dniem 1 stycznia 2012 r., to nowy 5-letni okres przedawnienia i tak zaczyna bieg dopiero od 1 stycznia 2012 r., wskazując jednocześnie, że wyjątek stanowi sytuacja, w której składki wymagalne przed dniem 1 stycznia 2012 r., zgodnie ze starym 10-letnim biegiem przedawnienia, przedawniłyby się wcześniej. W takiej sytuacji przedawnienie następuje

z upływem tego wcześniejszego terminu, a nie zgodnie z nowymi przepisami,

a w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z takimi właśnie wypadkiem. W rezultacie okres od 2 kw. 2002 r. do 2 kw. 2005 r. uległ przedawnieniu i powinien być wyłączony

z decyzji, podobnie jak okres od 1 kw. 1992 r. do 1 kw. 2002 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnioskował o jego oddalenie.

W uzasadnieniu wskazano, że stanowisko Prezesa KRUS zostało oparte

o przepisy wskazane w podstawie prawnej decyzji, a nadto o przepisy art. 922 § 1, art. 924, art. 925, art. 1030, art. 1031 i art. 1034 k.c.

Ponadto ponownie wyjaśniono, że K. T. - matka wnioskodawcy podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, jako właściciel gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,57 ha fiz., tj. 1,24 ha przel. w okresie od 1 stycznia 1981 r. do 23 czerwca 2010 r. - do nabycia prawa do emerytury rolniczej. W związku z zaległościami składkowymi ubezpieczonej, w dniu 29 kwietnia 1998 r., Sąd dokonał wpisu hipoteki przymusowej na zadłużenie dotyczące okresu od 1 kw. 1992 r. do 1 kw. 1998 r., kolejno

w dniu 3 października 2000 r. dokonano aktualizacji hipoteki za okres od 2 kw. 1998 r. do 2 kw. 2000 r., zaś wpis dokonany w dniu 28 listopada 2002 r. dotyczył okresu od 3 kw. 2000 r. do 3 kw. 2002 r. Po uzyskaniu przez K. T. prawa do emerytury rolniczej, tj. od dnia 1 czerwca 2010 r. mocą decyzji Prezesa KRUS z dnia 23 czerwca 2010 r., znak: (...) - 2/20, Kasa dokonywała potrąceń zaległych składek z przyznanego jej świadczenia zgodnie z układem ratalnym przyznanym przez Prezesa KRUS decyzją z dnia 24 czerwca 2011 r., znak: PU (...). Następnie, po powzięciu informacji o zgonie K. T. w dniu 28 kwietnia 2013 r., decyzją z dnia 24 lipca 2013 r. Prezes KRUS stwierdził wygaśnięcie decyzji rozkładającej zaległości na raty za okres od 3 kw. 2001 r. do 2 kw.

2010 r. Na koncie zmarłej pozostały zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

W dniu 14 stycznia 2015 r. w imieniu wnioskodawcy jego pełnomocnik złożyła wniosek o umorzenie odsetek od zaległości składkowych zmarłej K. T.. W dniu 30 stycznia 2015 r. Kasa wszczęła postępowanie w sprawie orzeczenia odpowiedzialności spadkobierców za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników K. T. za okres od 1 kw. 2002 r. do 2 kw. 2010 r., zawieszając jednocześnie postępowanie w sprawie wniosku o umorzenie odsetek do czasu ustalenia kręgu spadkobierców i uprawomocnienia się decyzji o odpowiedzialności spadkobierców. W dniu 31 marca 2015 r. Kasa uzyskała informację, że spadek po K. T. nabył na podstawie ustawy jej syn B. T., wskutek czego zaskarżoną decyzją organ rentowy orzekł o odpowiedzialności wnioskodawcy za zaległości składkowe K. T. w kwocie 14.767,30 zł.

Dodatkowo organ rentowy wskazał, że należności składkowe za okres od 2 kw.

2002 r. do 2 kw. 2005 r. nie uległy przedawnieniu, gdyż bieg przedawnienia został zawieszony poprzez zawarcie układu ratalnego decyzją z dnia 24 czerwca 2011 r., znak: PU- (...), który został zerwany w dniu 24 lipca 2013 r., co znajduje oparcie w art. 41b ust. 3, a także poprzez wprowadzenia zawieszenia biegu przedawnienia od dnia śmierci K. T. do dnia uprawomocnienia się postanowienia Sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, a to zgodnie z art. 41b ust. 9.

Na rozprawie w dniu 10 sierpnia 2015 r. pełnomocnik wnioskodawcy podtrzymując złożone odwołanie dodatkowo zarzuciła, iż zaskarżona decyzja nie została wnioskodawcy prawidłowo doręczona, gdyż w postępowaniu, wskutek którego została wydana nie był on reprezentowany przez pełnomocnika, któremu decyzja została doręczona. Pełnomocnik sprecyzowała odwołanie, wnosząc o uchylenie przedmiotowej decyzji i zniesienie postępowania, ewentualnie zmianę zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Przemyślu wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2015 r. sygn. akt III U 476/15 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż wnioskodawca B. T. nie ponosi odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników K. T. za okres od 2 kw. 2002 r. do 2 kw. 2010 r.

w kwocie 14.767,30 zł, w tym odsetki za zwłokę w kwocie 6.744 zł.

W toku tego postępowania Sąd ustalił, że K. T. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, jako właściciel gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,57 ha fiz., tj. 1,24 ha przel. w okresie od 1 stycznia 1981 r. do 23 czerwca 2010 r., tj. do nabycia prawa do emerytury. K. T. zmarła w dniu 28 kwietnia 2013 r.

Na koncie zmarłej pozostały zaległości z tytułu składek na ubezpieczeniu społeczne rolników za okres od 2 kw. 2002 r. do 2 kw. 2010 r. w kwocie 14.767,30 zł, w tym odsetki za zwłokę 6.744 zł.

Spadek po zmarłej K. T. odziedziczył na podstawie ustawy jej syn – B. T..

Decyzją z dnia 28 kwietnia 2015 r. Prezes KRUS orzekł o odpowiedzialności B. T. za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników K. T. za okres od 2 kw. 2002 r. do 2 kw. 2010 r. w kwocie 14.767,30 zł, w tym odsetki za zwłokę w kwocie 6.744 zł. Decyzja ta została wystawiona na pełnomocnika wnioskodawcy radcę prawnego A. B., a następnie jej doręczona w dniu 30 kwietnia 2015 r.

Pełnomocnik wnioskodawcy legitymowała się pełnomocnictwem szczególnym z dnia 12 grudnia 2014 r. udzielonym jej w sprawie zawarcia ugody dotyczącej spłaty zadłużenia w KRUS. Natomiast odwołanie od ww. decyzji pełnomocnik wnioskodawcy złożyła na mocy pełnomocnictwa udzielonego jej w dniu 28 maja 2015 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron,

Z powyższych dokumentów jednoznacznie wynika zakres pełnomocnictw udzielonych przez wnioskodawcę oraz to, iż zaskarżona decyzja Prezesa KRUS została wydana i doręczona radcy prawnemu A. B., która nie była wówczas pełnomocnikiem wnioskodawcy.

Na tej podstawie Sąd Okręgowy przyjął, że odwołanie wnioskodawcy B. T. zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd wskazał, że zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.) w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a ponadto: zgodnie z punktem 1 powołanego przepisu do składek na ubezpieczenie stosuje się odpowiednio art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 62 § 1 i 5, art. 72 § 1 pkt 1 i 4, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 75 § 2 pkt 1 lit. c, art. 77 § 1 pkt 2, art. 77b § 2 i 4, art. 78 § 1, § 3 pkt 3 lit. a i § 4, art. 79 § 2 pkt 3, art. 91, art. 97 § 1, art. 97a, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2 i 7, art. 100 § 1, art. 101

§ 1, art. 105, art. 106 § 1 i 2, art. 107 § 1, § 1a i § 2 pkt 2 i 4, art. 108 § 1 i 4, art. 110 § 1, § 2 pkt 2 i § 3, art. 111 § 1–4 i § 5 pkt 1, art. 112 § 1 pkt 1 i 2, § 3, § 4 pkt 2 i § 5–7, art. 118 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.

Z kolei w myśl art. 42 k.p.a. pisma doręcza się osobom fizycznym w ich mieszkaniu lub miejscu pracy. Pisma mogą być doręczane również w lokalu organu administracji publicznej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. W razie niemożności doręczenia pisma w sposób określony powyżej, a także w razie koniecznej potrzeby, pisma doręcza się w każdym miejscu, gdzie się adresata zastanie (art. 42 § 1, 2 i 3 k.p.a.). Nadto zgodnie z art. 43 k.p.a. w przypadku nieobecności adresata pismo doręcza się, za pokwitowaniem, dorosłemu domownikowi, sąsiadowi lub dozorczy domu, jeżeli osoby te podjęły się oddania pisma adresatowi. O doręczeniu pisma sąsiadowi lub dozorczy zawiadamia się adresata, umieszczając zawiadomienie w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy to nie jest możliwe, w drzwiach mieszkania. Dodatkowo w art. 44 k.p.a. ustawodawca w przypadku niemożności doręczenia pisma w sposób określony w art. 42 i art. 43 k.p.a., przewidział możliwość doręczenia pisma poprzez:

- 1) operatora pocztowy w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012r. – Prawo pocztowe, który przechowuje pismo przez okres 14 dni w swojej placówce pocztowej –
w przypadku doręczania pisma przez operatora pocztowego;
- 2) złożenie na okres czternastu dni w urzędzie właściwej gminy (miasta) –
w przypadku doręczania pisma przez pracownika urzędu gminy (miasta) lub upoważnioną osobę lub organ.

W przypadku takiego sposobu doręczenia pisma, ustawodawca zobowiązał pozostawić zawiadomienie o pozostawieniu pisma wraz z informacją o możliwości jego odbioru w terminie siedmiu dni, licząc od dnia pozostawienia zawiadomienia w miejscu określonym w punkcie 1 i 2, które powinno być umieszczone w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania adresata, jego biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoje czynności zawodowe, bądź w widocznym miejscu przy wejściu na posesję adresata. W przypadku niepodjęcia przesyłki we wskazanym terminie, należy pozostawić powtórne zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki w terminie nie dłuższym niż czternaście dni od daty pierwszego zawiadomienia. Doręczenie uważa się za dokonane z upływem ostatniego dnia 14-dniowego okresu, a pismo pozostawia się w aktach sprawy.

W rozstrzyganej sprawie Sąd doszedł do przekonania, iż nie można przyjąć, że zaskarżona decyzja została doręczona wnioskodawcy B. T., gdyż doręczono ją radcy prawnemu A. B., która jest jej adresatem (stroną). Ponadto Sąd przyjął, że adresat decyzji nie była również wówczas pełnomocnikiem wnioskodawcy w sprawie, a stała się nim dopiero na mocy udzielonego pełnomocnictwa w dniu 28 maja 2015 r.

Na poparcie tego stanowiska Sąd odwołał się do wyroku z dnia 18 marca 2015 r., w którym Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż „fakt doręczenia pisma określonej osobie w oznaczonym czasie i miejscu może być stwierdzony wtedy, kiedy jest pewne, iż otrzymała je właściwa osoba (art. 42 § 1 i art. 43 k.p.a.) lub spełnione zostały warunki określone w art. 44 k.p.a. (tzw. doręczenie zastępcze). Nieskuteczne doręczenie zastępcze w ogóle nie powoduje rozpoczęcia biegu terminu wniesienia odwołania od decyzji. W takiej sytuacji za datę doręczenia uznać należy dzień, w którym adresat faktycznie otrzymał decyzję lub się z nią zapoznał”. W ocenie Sądu Okręgowego nie można stwierdzić prawidłowego doręczenia zaskarżonej decyzji wnioskodawcy, który na jej podstawie stał się stroną zobowiązaną. W stosunku do jego osoby termin do zaskarżenia decyzji nie rozpoczął biegu. Zaskarżona decyzja nie może wywoływać skutków prawnych na rzecz B. T..

Sąd nadto zaznaczył, że zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. w postępowaniu

w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, nie jest władny wydać orzeczenia uchylającego zaskarżoną decyzję i znoszącego postępowanie ani je umarzającego, będąc uprawnionym tylko do oddalenia odwołania bądź zmiany zaskarżonej decyzji, orzekając jednocześnie o istocie sprawy.

Orzeczenie oparto dodatkowo na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Na skutek apelacji organu rentowego sprawa była przedmiotem rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, który wyrokiem z dnia 10 marca 2016 r. sygn. akt III AUa 1050/15 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania tut. Sądowi, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał, że wydany w sprawie wyrok jest przedwczesny, a przeprowadzone postępowanie dowodowe nie jest wystarczające do dokonania ustaleń stanowiących podstawę jego wydania.

Sąd ten stwierdził, że przedmiotem postępowania wynikającym z treści zaskarżonej decyzji jest ustalenie odpowiedzialności wnioskodawcy z tytułu przejścia odpowiedzialności za zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników jego matki K. T.. Wydając decyzję organ rentowy ustalił osobę odpowiedzialną poprzez podanie jej imienia i nazwiska w merytorycznej treści decyzji, określił też wielkość istniejącego zadłużenia oraz podstawę prawną wydanego rozstrzygnięcia. Tymczasem Sąd I instancji rozpoznając odwołanie wnioskodawcy zmienił wydaną decyzję przyjmując brak odpowiedzialności wnioskodawcy z tego powodu, że nieprawidłowo wskazano adresata decyzji oraz nie doręczono decyzji wnioskodawcy tylko jego pełnomocnikowi.

W ocenie Sądu Apelacyjnego z akt sprawy wynika, że wnioskodawca w dniu 7 stycznia 2015 r. złożył wniosek o umorzenie odsetek od należności składkowych z tytułu zaległości po jego matce K. T., jak i o rozłożenie na raty należności głównej. Do tego wniosku dołączono pełnomocnictwo z dnia 12 grudnia 2014 r., udzielone przez wnioskodawcę fachowemu pełnomocnikowi w sprawie „o zawarcie ugody dotyczącej spłaty zadłużenia”. Organ rentowy prawidłowo uznając, że w pierwszej kolejności musi ustalić zakres tj. osobę i wielkość zadłużenia, z urzędu wydał zaskarżoną decyzję, w której jako adresata w nagłówku i rozdzielniku wymienił pełnomocnika wnioskodawcy i jemu też doręczył decyzję.

Organ rentowy stosownie do treści art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dokonuje doręczeń swoich pism i decyzji z zastosowaniem zasad wynikających z przepisów k.p.a. Zgodnie z treścią art. 40 § 2 k.p.a. w przypadku ustanowienia przez stronę pełnomocnika pisma adresowane do strony należy kierować do pełnomocnika. Zasada ta dotyczy wszelkich pism, w tym wydanych w sprawie decyzji. Adresatem decyzji zawsze będzie strona, a nie jej pełnomocnik. Z kolei zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. wskazano istotne elementy decyzji administracyjnej, wśród których są adresaci decyzji tj. strony postępowania. Wskazanie to może wystąpić w każdym dowolnym fragmencie decyzji np. w nagłówku, rozstrzygnięciu, uzasadnieniu czy nawet w rozdzielniku. Przepis ten nie określa miejsca decyzji, w którym wspomniana informacja o stronie winna się znaleźć. I tylko brak zamieszczenia informacji

o stronie w decyzji powoduje naruszenie przepisu art. 107 § 1 k.p.a. W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżona w sprawie decyzja zasady te spełniała, w sposób dostateczny konkretyzowała bowiem stronę postępowania.

Dodatkowo wskazano, że orzecznictwo sądów administracyjnych liberalnie ocenia nieprecyzyjne oznaczenie stron wskazując, iż ewentualne uchybienia nie stanowią podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji, a jedynie gdy strona nie brała udziału w postępowaniu bez swojej winy może to stanowić przyczynę wniosku o wznowienie postępowania (wyrok NSA z dnia 10 listopada 1998 r., sygn. akt IV SA 912/97 LEX nr 45693). Przyjęcie nawet tezy odmiennej tj., iż brak konkretyzacji strony występuje, gdyż w decyzji nie wymieniono jej adresu oraz że z uwagi na zakres pełnomocnictwa z dnia 12 grudnia 2014 r. („o zawarcie ugody dotyczącej spłaty zadłużenia”) nie obejmowało ono ustalenia odpowiedzialności za zadłużenie nie może skutkować wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia wyłączającego odpowiedzialność wnioskodawcy. Mimo że przepis art. 477¹⁴ k.p.c. ogranicza zakres możliwych rozstrzygnięć, jednak gdy istnieją wątpliwości dotyczące kwestii doręczenia zaskarżonej decyzji stronie

wnoszącej odwołanie, jak i treści formalnej decyzji ich rozwianiu służy norma zawarta w art. 467 § 4 k.p.c. W niniejszej sprawie tego typu wątpliwości nie zaistniały, gdyż jak wynika z akt sprawy wnioskodawca posiadał wiedzę co do treści wydanej decyzji.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny uznał, iż wydane w sprawie rozstrzygnięcie jest przedwczesne, nie zostało poprzedzone przeprowadzeniem stosownego postępowania dowodowego, jak i ustaleniami pozwalającymi na uznanie trafności przyjętego braku odpowiedzialności wnioskodawcy za zadłużenie. Brak jakiegokolwiek postępowania dowodowego w kwestii podniesionej w odwołaniu z uwagi na jego podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie skutkuje uznaniem zasadności zgłoszonego wniosku o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Jeżeli przedmiotem odwoławczego postępowania sądowego jest decyzja organu rentowego obejmująca nie tylko kwestię odpowiedzialności, ale również ustalająca jej wielkość to prawidłowe rozstrzygnięcie Sądu musi być poprzedzone ustaleniami faktycznymi w zakresie wszystkich okoliczności istotnych prawnie dla jej bytu.

Dowód: 1) Akta organu rentowego:

- pełnomocnictwo z dnia 12.12.2014 r., (k.315);
- pismo SR w Przemysłu z dnia 30.03.2015 r., (k.336);
- decyzja Prezesa KRUS z dnia 28.04.2015 r., (k.344);
- zwrotne potwierdzenie odbioru z dnia 30.04.2015 r., (k.346);

2) pełnomocnictwo z dnia 28.05.2015r. (k.9).

3) wyrok tut. Sądu z dn. 28.04.2015 r. sygn. akt III U 476/15,

4) wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dn. 10.03.2016 r.

sygn. akt III AUa 1050/15.

Rozpoznając powtórnie sprawę Sąd Okręgowy w Przemysłu, uwzględniając dotychczasowe dowody dodatkowo ustalił, że matka wnioskodawcy K. T. była współwłaścicielką gospodarstwa rolnego położonego w K. o powierzchni 7,88 ha przel. wraz z siostrą M. K.. Do chwili obecnej dzieci obu współwłaścielek gospodarstwa nie dokonały faktycznego działu spadku. K. T., a obecnie wnioskodawca płacili podatek rolny w połowie. Przy czym K. T. korzystała jedynie z części gospodarstwa o powierzchni około 0,74 ha, natomiast wnioskodawca uprawia działkę o powierzchni około 0,10 ha. Wnioskodawca do chwili obecnej mieszka w domu kuzyna F. K. w K. nr 50. Po śmierci matki podjął bezskuteczne próby porozumienia się z pozostałymi współwłaścicielami - spadkobiercami ciotki co do działu spadku i zniesienia współwłasności nieruchomości. Nikt ze spadkobierców nie poczuwa się do odpowiedzialności za długi składkowe jego matki.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca B. T. wiedział o zadłużeniu matki i o tym, że jej emerytura była potrącana na poczet zaległości składkowych w KRUS. Od 1996 r. w miejscu zamieszkania K. T. pracownicy KRUS regularnie dokonywali wizytacji gospodarstwa rolnego, każdorazowo ustalając, że właściwie pozostaje ona na utrzymaniu kuzyna u którego mieszka. Ostatnia wizytacja została przeprowadzona w dniu 13 czerwca 2011 r. Zaległości składkowe, począwszy od I kw. 1991 r. zabezpieczone zostały poprzez wpis hipoteki, która była aktualizowana.

Natomiast w dniu 9 czerwca 2010 r. K. T. wystąpiła o emeryturę rolniczą, którą uzyskała na mocy decyzji Prezesa KRUS z dnia 23 czerwca 2010 r. – bezterminowo. Równocześnie z uwagi na zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne należna emerytura w całości została przeznaczona na spłatę zadłużenia, które wówczas obejmowało składki

od III kw. 2000 r. do II kw. 2010 r. w kwocie 9.512,56 zł oraz odsetki w kwocie 5.922,- zł. W związku z tym zadłużeniem, pismem z dnia 30 lipca 2010 r. KRUS zaproponowała K. T. rozłożenie zaległości na raty wskazując, że zawarcie układu ratalnego powoduje wstrzymanie biegu odsetek, a spłata zadłużenia następuje w wydłużonym okresie czasu, w ratach dostosowanych do możliwości płatniczych rolnika.

W dniu 13 czerwca 2011 r. K. T. wystąpiła o rozłożenie zaległości na raty. Decyzją z dnia 24 czerwca 2011 r. znak PU (...) Prezes KRUS postanowił, na zasadzie art. 41a ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, rozłożyć na 80 rat zaległości w kwocie 14.386,70 zł za zaległości składkowe od III kw. 2001 r. do II kw. 2010 r. poprzez ich potrącanie ze świadczenia emerytalnego po 65,54 zł.

Od dnia 1 maja 2013 r. wstrzymano dokonywanie potrąceń w związku ze śmiercią K. T., a decyzją z dnia 24 lipca 2013 r. znak(...) (złożoną do akt sprawy) Prezes KRUS stwierdził wygaśnięcie decyzji ratalnej z dnia 24 czerwca 2011 r. Natomiast w dniu 3 lutego 2014 r. pracownik Kasy dokonał wizytacji gospodarstwa pozostałego po K. T., stwierdzając, że pole nie jest uprawiane - leży odłogiem.

Dowód: 1. Akta organu rentowego (dot. K. T.):

- protokoły wizytacji gospodarstwa 1996-2011 i z dnia 3.02.2014 r.,
- wniosek o emeryturę z dnia 9.06.2010 r.
- decyzja emerytalna z dnia 23.06.2010 r.,
- pisma KRUS z dnia 30.07.2010 r. i 1.05.2013 r.,
- podanie o rozłożenie zaległości na raty z dnia 13.06.2011 r.
- decyzje Prezesa KRUS z dnia 24.06.2011 r., 24.07.2013 r.

2. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 15.04.2016 r. - 19 min.).

Po śmierci K. T. wnioskodawca, w dniu 6 maja 2013 r. osobiście był w P. Terenowej KRUS w P., aby zorientować się co do wysokości zadłużenia i oceny możliwości jego spłaty. Następnie stwierdził, że kwota zadłużenia przerasta jego możliwości finansowe, stąd wystąpił o umorzenie części zaległości i rozłożenie na raty. Stosowny wniosek w dniu 14 stycznia 2015 r., w jego imieniu złożyła pełnomocnik radca prawny A. B.. Od dwóch lat wnioskodawca jest bezrobotny, bez prawa do zasiłku. Poza odziedziczonym po matce udziałem w gospodarstwie rolnym nie ma żadnego majątku, ani własnego mieszkania. Utrzymuje się wyłącznie z prac dorywczych.

Rozpoznając wniosek Prezes KRUS, w pierwszej kolejności, decyzją z dnia 30 stycznia 2015 r. znak (...) zawiesił postępowanie w przedmiocie umorzenia odsetek od zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne rolników po zmarłej K. T. do czasu uprawomocnienia się decyzji o odpowiedzialności spadkobierców za zaległości z tytułu składek. Następnie na podstawie informacji uzyskanej z Sądu Rejonowego w Przemyślu sygn. akt I Ns 850/14 z dnia 30 marca 2015 r. organ rentowy ustalił, że spadek po K. T. na podstawie dziedziczenia ustawowego nabył jej syn B. T.. W rezultacie tych ustaleń wydano zaskarżoną decyzję z dnia 28 kwietnia 2015 r. o odpowiedzialności spadkobiercy za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

Dowód: 1. Akta organu rentowego (dot. K. T.):

- wniosek z dnia 14.01.2015 r.
- decyzja o zawieszeniu postępowania z dnia 30.01.2015 r.,
- informacja SR w Przemyślu z dnia 30.03.2015 r.

- decyzje Prezesa KRUS z dnia 28.04.2015 r.

2. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 15.04.2016 r. - 19 min.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił głównie w oparciu o nie kwestionowane przez żadną ze stron dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego. Dokumentom tym służą ponadto domniemania wynikające z art. 244 i nast. k.p.c., które nie zostały obalone. Za wiarygodne Sąd uznał też zeznania wnioskodawcy, który w sposób jednoznaczny opisał swoją sytuację życiową oraz sposób wywiązywania się z obowiązków wobec organu rentowego. Wyjaśnił w szczególności swoje starania o uregulowanie spraw spadkowych po matce, w tym spłatę pozostałego zadłużenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie wnioskodawcy B. T. jest nieuzasadnione.

Zaskarżona decyzja wydana bowiem została w oparciu o prawidłowe ustalenia faktyczne i bez naruszenia prawa materialnego.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.) w związku z art. 97 § 1 i art. 98 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (j.t. Dz.U. z 2015 r., poz. 613 ze zm.) spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy.

Do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Według przepisów art. 1030 kc i art. 1031 § 1 kc od chwili przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi z całego swego majątku, a w razie przyjęcia spadku wprost - ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

Według przepisów Ordynacji podatkowej warunkiem odpowiedzialności spadkodawcy jest to, by zaległości podatkowe oraz inne należności związane były z działalnością gospodarczą prowadzoną przez spadkodawcę. W niniejszej sprawie zaległości obejmują składki na ubezpieczenie społeczne rolników w wysokości 14.767,30 zł wraz z odsetkami za zwłokę za okres od II kw. 2002 r. do II kw. 2010 r. i jest to kwota bez wątplenia związana z posiadaniem przez K. T. gospodarstwa rolnego i podleganiem z tego tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników. To zaś uzasadniało przeniesienie odpowiedzialności za nieopłacone składki na jej jedyne spadkobiercę - wnioskodawcę B. T..

Główny spór w sprawie sprowadzał się w istocie do ustalenia czy dochodzone przez organ rentowy zaległości składkowe uległy przedawnieniu i w jakim zakresie, w szczególności czy doszło do przedawnienia należności za okres od II kw. 2002 r. do II kw. 2005 r.

W tym przedmiocie konieczne jest odwołanie się do przepisów art. 41b ust. 1, 2, 3 i 9 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne,

z zastrzeżeniem ust. 2-7 - (ust. 1). Nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia - (ust. 2). Bieg terminu przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu od dnia podjęcia decyzji o rozłożeniu należności na raty lub odroczeniu terminu płatności, do dnia terminu płatności odroczonej należności z tytułu składek lub ostatniej raty, z zastrzeżeniem ust. 4 - (ust. 3). Ponadto bieg przedawnienia terminu, o którym mowa w ust. 1, ulega zawieszeniu od dnia śmierci spadkodawcy do dnia uprawomocnienia się postanowienia Sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy - (ust. 9).

Powołany przepis został znowelizowany ustawą z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 232, poz. 1378 ze zm.), skracając między innymi okresy przedawnienia składek na ubezpieczenie rolnicze z 10 do 5 lat. W art. 27 tej ustawy zawarto przepis międzyczasowy regulujący sposób liczenia terminu przedawnienia. Wynika z niego, że do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym tą ustawą, ale bieg przedawnienia rozpoczyna się od 1 stycznia 2012 r. Jednocześnie, jak wynika z ust. 2, jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi (czyli 10 letni termin przedawnienia liczony od wymagalności składek) wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Z powołanych regulacji wynika, że należności składkowe, które nie uległy przedawnieniu na dzień 1 stycznia 2012 r. według przepisów dotychczasowych przewidujących 10 letni okres przedawnienia, są nadal wymagalne. Użyty w art. 27 ust. 2 ustawy nowelizującej termin „przepisy dotychczasowe” należy rozumieć jako dotychczasowe brzmienie art. 41 b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników tj. przewidujące przedawnienie 10 letnie. Innymi słowy, przepis art. 27 ust. 2 powołanej ustawy zmieniającej odczytywać trzeba w ten sposób, że jeśli 10 letnie przedawnienie, rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r., nastąpiłoby wcześniej, niż przedawnienie ustalone według art. 27 ust. 1, to przedawnienie następuje z upływem terminu 10 letniego liczonego od daty wymagalności poszczególnych należności składkowych.

Niezależnie od tego należy wskazać, że decyzja (znak: PU- (...))

o rozłożeniu K. T. zaległych należności na raty spowodowała, że bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia jej podjęcia, tj. od zawarcia układu ratalnego z dnia 24 czerwca 2011 r. - art. 41b ust. 3. Układ ratalny ustalony powyższą decyzją K. T. realizowała w drodze comiesięcznych potrąceń z emerytury rolniczej. Zatem od chwili rozłożenia na raty termin przedawnienia zapłaty składek na ubezpieczenie nim objętych nie biegł. Bieg przedawnienia następnie uległ ponownemu zawieszeniu na podstawie art. 41b ust. 9 ww. ustawy od daty śmierci ubezpieczonej tj. od dnia 28 kwietnia 2013 r. do momentu uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabyciu spadku, nie dłużej niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy (28 kwietnia 2015 r.).

W toku postępowania nie był kwestionowany sam fakt powstania zadłużenia wobec organu rentowego, ani też stwierdzona wysokość zaległości. Jednocześnie z racji tego, że przedmiotowa odpowiedzialność ma charakter obiektywny, ustawodawca nie przewidział tu żadnych możliwości uwolnienia się od niej poprzez wykazanie jakichkolwiek przyczyn wyłączających czy usprawiedliwiających zobowiązanych. Takimi przesłankami nie są ani wiedza o powstaniu zadłużenia, ani sytuacja majątkowa spadkobierców odpowiadających za długi, ani też trudności w dokonaniu zbycia czy podziału niewydzielonej części odziedziczonego gospodarstwa rolnego.

W przedmiotowej sprawie poza sporem jest, że wnioskodawca B. T. jest jedynym spadkobiercą po K. T.. Równocześnie w ocenie Sądu Okręgowego, zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników K. T. za okres od II kw. 2002 r. do II kw. 2005 r. nie uległy przedawnieniu.

Z przepisów międzyczasowych art. 27 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, jasno wynika bowiem sposób liczenia terminu przedawnienia. Do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r. (z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie), stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym tą ustawą, ale bieg przedawnienia (skrócony z 10 lat do 5 lat) rozpoczyna się od 1 stycznia 2012 r. Zatem zgodnie z przedstawioną regułą przedmiotowe składki ulegną przedawnieniu 1 stycznia 2017 r. Jednocześnie, jak wynika

z art. 27 ust. 2, jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie

z przepisami dotychczasowymi (czyli 10 letni termin przedawnienia liczony od wymagalności składek) wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Jednakże w rozstrzyganej sprawie, do dnia wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego tj. 28 kwietnia 2015 r., nie upłynął 10 letni termin przedawnienia liczony od wymagalności składek (od II kw. 2002 r. do II kw. 2005 r.). Termin ten ulegał bowiem zawieszeniu najpierw wobec

rozłożenia należności na raty (od dnia 24 czerwca 2011 r.), a potem wobec śmierci zobowiązanej (od dnia 28 kwietnia 2013 r.). Oznacza to, że składki, którymi obciążony został wnioskodawca jako spadkobierca nie uległy przedawnieniu.

Powyższe rozważania znajdują potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

W wyroku z dnia 29 maja 2013 r., I UK 613/12 (OSNP 2014/3/44) stwierdzono, że pięcioletni okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne obliczony zgodnie z art. 27 ust.

1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli

i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 232, poz. 1378) - stosowany do składek nieprzedawnionych do

1 stycznia 2012 r. - nie może upłynąć wcześniej niż z dniem 1 stycznia 2017 r. Okres przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (analogiczny jak art. 41b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), jest liczony od dnia wymagalności należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne do dnia wydania decyzji zobowiązującej do zapłaty tej należności; nie są natomiast liczone okresy przypadające po wydaniu decyzji.

Mając na względzie powyższe ustalenia, na podstawie powołanych przepisów w zw.

z art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. odwołanie wnioskodawcy należało oddalić, co orzeczono w sentencji wyroku.